

**URZĄD
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W POZNANIU**

61-851 Poznań, ul. Zielona 8
Tel. - Centrala (0-61) 852-15-17, Tel/Fax (0-61) 851-86-44
e-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, dnia 09.08.2000 r.

RPZ - 535-S/1/99/PL 1347

Decyzja nr RPZ - 17/2000

I. Na podstawie art. 104 § 1 k.p.a. oraz art. 5 ust. 1 pkt 3 i 8 w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 24.02.1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. Nr 52 z 1999 r., poz. 547), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, wszczętego z urzędu

stwierdza się stosowanie przez Telekomunikację Polską S.A. - Zakład Telekomunikacji w Szczecinie i Zakład Telekomunikacji Poznań - Miasto praktyk monopolistycznych, polegających na uzależnianiu przeniesienia urządzenia abonenckiego do nowego miejsca zamieszkania abonenta od wniesienia przez niego wkładu finansowego w rozbudowę sieci telefonicznej, nie przewidzianego w warunkach umowy o przeniesienie urządzenia abonenckiego i **nakazuje zaniechanie** stosowania tej praktyki,

II. Na podstawie art. 14 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów, nakłada się na Telekomunikację Polską S.A. karę pieniężną w wysokości 500.000 zł (słownie: pięćset tysięcy złotych), płatną do budżetu państwa.

Uzasadnienie

Na skutek skarg klientów Telekomunikacji Polskiej S.A. (dalej zwanej Telekomunikacją), będących osobami fizycznymi (konsumentami), na sposób świadczenia przez tę spółkę usługi zmiany miejsca zainstalowania urządzenia abonenckiego (aparatu telefonicznego), Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatura w Poznaniu wszczął i przeprowadził w 1999 roku trzy postępowania wyjaśniające, o sygnaturach akt: RPZ - 42/W/1/99/PL, RPZ - 036/62/99/PL oraz RPZ - 036/63/99/PL. Przedmiotem wymienionych skarg konsumentów było uzależnianie przez Telekomunikację wykonania umowy przeniesienia urządzenia abonenckiego (aparatu telefonicznego) do nowego miejsca zamieszkania abonentów, od wniesienia przez nich wkładu finansowego w rozbudowę sieci telefonicznej poprzez udział w tzw. grupach kontrahenckich.

Pierwsze z wymienionych postępowań dotyczyło sprawy Państwa D. [REDAKTOWANE] (obecnie zamieszkałych w Poznaniu), którzy 30.12.1996 r. złożyli w Rejonie Telekomunikacji w Stargardzie Szczecińskim (teren działania Zakładu Telekomunikacji w Szczecinie) wniosek o przeniesienie stacji telefonicznej z mieszkania przy ul. Limanowskiego 10c/6 w Stargardzie Szczecińskim do mieszkania przy ul. Minikowo 18 w Poznaniu. W dniu 30.06.1997 r. Państwo D. [REDAKTOWANE] wnieśli o likwidację (odłączenie) stacji telefonicznej, zainstalowanej w Stargardzie Szczecińskim, a dokumentacja tej stacji została przesłana do Zakładu Telekomunikacji Poznań Miasto. Następnie w grudniu 1997 r., po udokumentowaniu zameldowania w Poznaniu, Rejon Telekomunikacji Poznań Wschód zarejestrował wniosek Państwa Dzieciołów o przeniesienie stacji telefonicznej oraz powiadomił o braku możliwości technicznych podłączenia telefonu pod nowym adresem.

Po dłuższym oczekiwaniu na podłączenie telefonu, we wrześniu 1998 r. Państwo Dzieciołowie zostali poinformowani przez Zakład Telekomunikacji Poznań Miasto Rejon Telekomunikacji Poznań Wschód, że w celu uruchomienia telefonu, mogą przystąpić do grupy kontrahenckiej Starołęka, która współfinansuje budowę sieci telefonicznej w rejonie ulicy Minikowo w Poznaniu. Wnioskodawcy odmówili jednak przystąpienia do grupy i wniesienia wkładu w wysokości 650 zł i z tego powodu nie wybudowano przyłącza do ich posesji. Dopiero po interwencji Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Telekomunikacja wywiązała się ze swego zobowiązania wobec Państwa Dzieciołów i telefon do ich mieszkania został podłączony pod koniec 1999 roku.

W analogicznej sytuacji jak Państwo D. [REDAKTOWANE] znalazła się Pani Romualda N. [REDAKTOWANE] (postępowanie wyjaśniające o numerze akt: RPZ - 036/62/99/PL), która złożyła w 1997 roku w Rejonie Telekomunikacji Północ (Zakład Telekomunikacji Poznań - Miasto) wniosek o przeniesienie telefonu z mieszkania na os. Jana III Sobieskiego do mieszkania przy ul. [REDAKTOWANE] w miejscowości Biskupice (teren objęty własnością Rejonu Wschód, podlegającego Zakładowi Telekomunikacji Poznań Miasto). Po prawie dwóch latach oczekiwania na ponowne włączenie telefonu, we wrześniu 1999 roku okazało się, że jedynym sposobem uzyskania przyłączenia pod nowym adresem zamieszkania w Biskupicach, jest przystąpienie do związanej tam grupy kontrahenckiej i wpłata na jej konto kwoty 850 zł. Jak poinformował Zakład Telekomunikacji Poznań Miasto - Rejon Wschód w piśmie z dnia 28.09.1999 r., wpłacona kwota zostanie zwrócona w postaci odstąpienia od pobierania opłat za świadczone usługi telekomunikacyjne. W tym czasie część członków grupy kontrahenckiej została już podłączona do sieci telefonicznej.

Podobną propozycję ze strony Telekomunikacji otrzymał Pan Bogdan R. [REDAKTOWANE] z Poznania (postępowanie wyjaśniające o numerze akt: RPZ - 036/63/99/PL), którego wniosek o przeniesienie telefonu z mieszkania przy ul. [REDAKTOWANE] w Poznaniu (teren objęty własnością Zakładu Telekomunikacji Poznań - Miasto, Rejon Północ) do mieszkania przy ul. [REDAKTOWANE] w Mosinie został zarejestrowany przez Zakład Telekomunikacji Poznań - Miasto, Rejon Południe w lipcu 1998 roku. Z uwagi na brak warunków technicznych, wniosek nie został jednak zrealizowany. Pismem z dnia 6.08.1999 roku (sygnatura: RT-PD/54 pt 98) Rejon Południe poinformował, że rozbudowa urządzeń i sieci telekomunikacyjnej na terenie Mosiny będzie prowadzona przy współudziale grupy zamawiających, którzy z własnych środków finansowych pobudują brakujące odcinki sieci telekomunikacyjnej. Rejon Południe wskazał jednocześnie, iż należy w tej sprawie skontaktować się z Urzędem Miasta i Gminy Mosina.

Po analizie materiału dowodowego, zebranego w toku wymienionych postępowań wyjaśniających, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów doszedł do wniosku, iż opisane działanie Telekomunikacji może stanowić naruszenie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów.

Mając na uwadze interes publiczny, jakim jest ochrona interesów konsumentów oraz fakt, że przedstawiony sposób wykonywania przez Telekomunikację usługi zmiany miejsca zainstalowania urządzenia abonenckiego dotyczył szerszego kręgu konsumentów (jak ustalono, w samym tylko Rejonie Telekomunikacji Poznań - Wschód, w latach 1998 - 1999 dokonano 47 zmian miejsca instalacji urządzeń abonenckich poprzez udział osób zainteresowanych w grupach kontrahenckich; pismo TP S.A. z 27.05.1999 r., karta nr 34 akt o sygn. RPZ - 42/W/1/99/PL), Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu, działając w oparciu o upoważnienie Prezesa UOKiK z dnia 27.10.1999 r., wszczęła przeciwko Telekomunikacji postępowanie administracyjne w sprawie zarzutu stosowania przez jej jednostki organizacyjne - Zakład Telekomunikacji w Szczecinie oraz Zakład Telekomunikacji Poznań - Miasto praktyk monopolistycznych. Praktyki te określono jako naruszenie przepisów art. 5 ust. 1 pkt 3 i 8 ustawy antymonopolowej, poprzez uzależnianie przeniesienia urządzenia abonenckiego do nowego miejsca zamieszkania abonenta, od wniesienia przez niego wkładu finansowego w rozbudowę sieci telefonicznej, nie przewidzianego w warunkach umowy o przeniesienie urządzenia abonenckiego. Zarząd Telekomunikacji Polskiej S.A. upoważnił do reprezentowania spółki w trakcie postępowania administracyjnego Dyrekcję Okręgu Telekomunikacji w Poznaniu.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Warunkiem dokonywania oceny zachowań przedsiębiorcy na podstawie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów, w szczególności co do stosowania praktyk monopolistycznych określonych w art. 5 tej ustawy, jest posiadanie przez tego przedsiębiorcę dominującej lub monopolistycznej pozycji na rynku. Przez pozycję monopolistyczną, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 6 ustawy antymonopolowej, rozumiemy pozycję przedsiębiorcy polegającą na tym, że podmiot ten nie spotyka się (w ogóle) z konkurencją na rynku krajowym lub lokalnym. Z kolei posiadanie pozycji dominującej na rynku, w świetle art. 2 pkt 7 ustawy polega na tym, że podmiot ten nie spotyka się z istotną konkurencją na rynku krajowym lub lokalnym. Domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

Posiadanie przez Telekomunikację dominującej pozycji na rynku usług telekomunikacyjnych o charakterze stacjonarnym nie wymaga udowadniania. Powszechnie znanym jest fakt, iż udział istniejących obecnie konkurentów Telekomunikacji w rynku wymienionych usług jest nieznaczny. Tym samym Telekomunikacja należy do tych przedsiębiorców, których działania podlegają ocenie z punktu widzenia wymogów prawa antymonopolowego, a w szczególności artykułu 5 ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów.

Praktyki monopolistyczne mogą mieć charakter eksploatacyjny lub antykonkurencyjny, w zależności od tego, czy sprzeczne z ustawą antymonopolową zachowanie przedsiębiorcy godzi w interesy jego partnera (kontrahenta) czy też konkurentów¹. Będąc przedmiotem postępowania praktyki stosowane przez Telekomunikację należą niewątpliwie do pierwszej kategorii, zaś wymierzone są w najsłabszych uczestników rynku, czyli konsumentów². Deklaracja ochrony praw tej kategorii uczestników rynku została zamieszczona już w preambule ustawy o przeciwdziałaniu

¹ Zob. S. Gronowski: *Polskie prawo antymonopolowe*, Warszawa 1998, str. 83.

² Zgodnie z definicją umieszczoną w art. 2 pkt 11 ustawy antymonopolowej, konsumentem jest każdy, kto nabywa towary i usługi dla celów nie związanych z działalnością gospodarczą.

praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów. W celu wyrównania niedostatków ich wiedzy i doświadczenia oraz braku wyspecjalizowanego personelu w porównaniu z profesjonalnie działającymi przedsiębiorcami – ustawa antymonopolowa obejmuje tę kategorię uczestników rynku szczególną troską, zakazując m.in. stwarzania uciążliwych warunków dochodzenia ich praw. Tak sformułowany zakaz dotyczy więc nie tylko warunków zawieranej z konsumentem umowy, lecz także warunków w jakich konsument korzysta z praw przysługujących mu na jej podstawie.

Zakaz ten zawarto w art. 5 ust. 1 pkt 8 ustawy. Wymieniony przepis nie jest jedyną podstawą prawną zarzutu postawionego Telekomunikacji. Niektóre bowiem stany faktyczne dotyczące nadużycia pozycji dominującej mogą się mieścić w dwóch lub większej liczbie praktyk wymienionych w art. 5 i do nich należy przedstawiona powyżej sytuacja.

Stanowiącą przedmiot postępowania praktykę, której dopuściły się jednostki terenowe Telekomunikacji - Zakład Telekomunikacji w Szczecinie oraz Zakład Telekomunikacji Poznań - Miasto, zakwalifikowano zatem nie tylko jako naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 8, ale także jako działanie wypełniające znamiona art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy antymonopolowej, czyli nadużywanie pozycji dominującej na rynku, które polega na sprzedaży towarów w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorców lub innych podmiotów. Treść tego przepisu, w kontekście przedstawionych działań Telekomunikacji, należy odczytać jako zakaz takiego kształtowania warunków umów z członkami grup kontrahenckich, które w nieuzasadniony sposób stwarzają sytuację korzystniejszą ekonomicznie dla jednych członków grupy - osób ubiegających się o uzyskanie abonamentu telefonicznego (prawa stałego dostępu do sieci telekomunikacyjnej użytku publicznego³) w stosunku do warunków proponowanych przez Telekomunikację innym członkom grupy - abonentom dokonującym zmiany miejsca zainstalowania urządzenia abonenckiego.

Stwarzanie konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia ich praw

Aby określić, w jakim zakresie Telekomunikacja stwarza konsumentom uciążliwe warunki dochodzenia ich praw, konieczne jest ustalenie jakie prawa przysługują konsumentom z tytułu zawarcia z Telekomunikacją umowy o przeniesienie urządzenia abonenckiego. Otóż, z uwagi na brak pisemnej umowy pomiędzy stronami, jej postanowienia wynikać muszą zarówno z przepisów obowiązującego prawa (odnosi się do nich w szczególności art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności⁴), jak również z przepisów regulaminu świadczenia usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym, obowiązującego w chwili zawierania umowy z abonentem. Należy ponadto wziąć pod uwagę także wszelkie inne warunki, stawiane abonentom przez Telekomunikację przy składaniu przez nich wniosku o przeniesienie urządzenia abonenckiego.

We wszystkich przedstawionych powyżej przypadkach, w chwili zawierania umów o zmianę miejsca instalacji urządzenia abonenckiego, obowiązywały postanowienia *Regulaminu wykonywania usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym przez Telekomunikację Polską S.A.* (załącznik nr 1 do uchwały nr 99/94 Zarządu TP S.A. z dnia 10 maja 1994 roku, z późn. zmianami). W świetle postanowień zawartych w tym Regulaminie, w celu przeniesienia

³ według definicji sformułowanej w par. 1 pkt 1 *Regulaminu świadczenia usług telefonicznych o charakterze powszechnym przez Telekomunikację Polską S.A.*, stanowiącego załącznik do uchwały nr 164/98 Zarządu TP S.A. z dnia 1.09.1998 roku.

⁴ zgodnie z którym, w przypadku braku możliwości technicznych do wykonania usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym, podmiot świadczący te usługi uzgadnia z żądającym sposób wykonania żądanych usług, w szczególności określa możliwy termin ich wykonania (Dz. U. 1995, nr 117, poz. 564 ze zm.).

stacji telefonicznej na obszarze tej samej lub innej sieci miejscowej, abonent zobowiązany był:

- złożyć wniosek o przeniesienie stacji telefonicznej (określanej obecnie jako „urządzenie abonenckie”),
- uregulować wszelkie należności za świadczone usługi telekomunikacyjne,
- oddać do dyspozycji Telekomunikacji dotychczasową linię telefoniczną,
- udokumentować fakt zameldowania pod nowym adresem zamieszkania w nowym lokalu lub posiadanie tytułu prawnego do tego lokalu (nieruchomości),
- uiścić opłatę za przeniesienie urządzenia, według stawek ustalonych w obowiązującej taryfie.

Z kolei zobowiązanie Telekomunikacji obejmowało:

- powiadomienie abonenta, przez jednostkę organizacyjną właściwą ze względu na miejsce przeniesienia stacji telefonicznej, o przewidywanym terminie realizacji wniosku (uruchomienia połączenia pod nowym adresem),
- nie pobieranie opłat abonamentowych za okres oczekiwania na przeniesienie stacji,
- zrealizowanie nowego podłączenia wg kolejności zgłoszeń,
- przyłączenie do sieci telekomunikacyjnej z prawem pierwszeństwa w stosunku do wniosków o zawarcie umowy o korzystanie z abonamentu.

Należy zatem przyjąć, że takiej właśnie treści umowa została zawarta pomiędzy Telekomunikacją a zainteresowanymi abonentami. Co prawda wymieniony wyżej Regulamin uległ zmianie z dniem 1 grudnia 1998 roku (uchwała Zarządu TP S.A. nr 164/98 z dnia 1.09.1998 r.), a w konsekwencji uchylono postanowienie o prawie do pierwszeństwa w podłączeniu do sieci telekomunikacyjnej w ramach „przeniesienia” przed wnioskami o zawarcie umowy o korzystanie z abonamentu oraz o zasadzie realizowania wniosków według kolejności zgłoszeń, lecz w świetle art. 385 k.c. § 3, zmiana ta nie mogła zmodyfikować treści zawartych wcześniej umów bez wyraźnej zgody abonentów. Zgodnie z treścią wymienionego przepisu, tylko w odniesieniu do stosunków prawnych o charakterze ciągłym strona jest związana postanowieniami nowego regulaminu, jeśli nie wypowiedziała umowy w najbliższym okresie wypowiedzenia. Według poglądów doktryny⁵, stosunki prawne o charakterze ciągłym charakteryzują się tym, iż w ich treść włączony jest element czasu, który wyznacza treść i rozmiar świadczenia, stąd tego typu stosunki nazywane są także stosunkami trwałymi. Należą do nich takie stosunki prawne, w których choćby po jednej stronie występuje zobowiązanie do świadczenia ciągłego, to zaś polega na określonym, stałym zachowaniu się dłużnika przez czas trwania stosunku ciągłego. Tymczasem umowa o przeniesienie urządzenia abonenckiego dotyczy czynności jednorazowej i dlatego nie należy do kategorii umów o charakterze ciągłym.

W przedstawionych powyżej stanach faktycznych, Telekomunikacja dopuściła się naruszenia art. 5 ust. 1 pkt 8 ustawy antymonopolowej, uzależniając zainstalowanie „przenieszonego” urządzenia abonenckiego od wniesienia przez abonenta wkładu finansowego w rozbudowę sieci telefonicznej w rejonie nowego miejsca zamieszkania, czego nie przewidywały warunki zawartej umowy o przeniesienie urządzenia abonenckiego. Telekomunikacja tłumaczy swoje postępowanie tym, iż realizacja umowy jest możliwa tylko

⁵ Zob. *Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom I*, praca zbiorowa, Warszawa 1996, opracowanie Cz. Żuławskiej odnośnie art. 385, str. 113.

wówczas, gdy istnieją warunki techniczne, niezbędne dla podłączenia urządzenia abonenckiego do sieci telekomunikacyjnej użytku publicznego pod nowym adresem abonenta, zaś „w przypadku **niemożliwości** wykonania usługi z przyczyn ogólnie określanych jako brak warunków technicznych, wnioskodawca lub grupa wnioskodawców może uzgodnić z TP S.A. (...) zasady i warunki wniesienia wkładu własnego w stworzenie możliwości technicznych realizacji usługi” (karta nr 13 akt RPZ - 535-S/1/99/PL). Zgodnie z wyjaśnieniami Telekomunikacji, aby wymienione warunki techniczne były spełnione, istnieć muszą wolne numery w centrali telefonicznej oraz wolne pary przewodów w sieci telekomunikacyjnej stanowiącej część tzw. sieci miejscowej na odcinku od centrali telefonicznej miejscowej aż do miejsca instalacji urządzenia abonenckiego. W świetle przedstawionych argumentów można przyjąć, że Telekomunikacja nie uważa się za zobowiązaną do wykonania umowy zmiany miejsca zainstalowania urządzenia abonenckiego dopóty, dopóki nie istnieć będą wymagane warunki techniczne („wykonanie usługi jest niemożliwe”).

Jednak, w ocenie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, brak sieci telekomunikacyjnej nie jest okolicznością, która uwalnia Telekomunikację z obowiązku wypełnienia postanowień zawartej umowy zmiany miejsca zainstalowania urządzenia abonenckiego. Zrealizowanie warunków technicznych nie jest bowiem okolicznością zewnętrzną, niezależną od Telekomunikacji. Przeciwnie - to właśnie Telekomunikacja, w celu wykonania zawartej z abonentem umowy, w świetle art. 354 § 1 k.c. nakazującym wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób **odpowiadający jego celowi** społeczno - gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, obowiązana jest dokonać wszelkich czynności, które są niezbędne dla zainstalowania urządzenia pod nowym adresem abonenta, w tym wykonać niezbędne instalacje sieciowe. W przeciwnym razie, mając na uwadze występujący ciągle jeszcze brak sieci telekomunikacyjnej w wielu regionach kraju, przyjęcie wniosku o zmianę miejsca instalacji urządzenia abonenckiego oznaczałoby podjęcie przez Telekomunikację zobowiązania do dokonania świadczenia niemożliwego do spełnienia - co w świetle zasad prawa cywilnego czyniłoby taką umowę nieważną.

Jak natomiast zostało w toku postępowania ustalone, wnioski o dokonanie zmiany miejsca instalacji urządzenia abonenckiego są przyjmowane, pomimo braku w momencie ich składania warunków technicznych niezbędnych do ich realizacji. Jednocześnie zaś abonenci spełniają leżące po ich stronie zobowiązanie, czyli nieodpłatnie oddają do dyspozycji TP S.A. użytkowane wcześniej łącza. Stąd, zdaniem Urzędu, zawarte w Regulaminie postanowienie o realizowaniu wniosków „w ramach istniejących warunków technicznych” należy odczytywać jako obowiązek instalacji urządzenia abonenckiego w możliwie najkrótszym terminie od chwili, gdy stworzone zostaną odpowiednie warunki techniczne - nie zaś jako wskazanie okoliczności uwalniających Telekomunikację z obowiązku wykonania jej zobowiązania, w tym z obowiązku budowy niezbędnych instalacji w ramach sieci miejscowej. Należy też dodać, iż zgodnie z art. 355 § 2 k.c., Telekomunikacja musi wykonać swoje zobowiązanie ze szczególną starannością (ze starannością profesjonalisty), z uwagi na zawodowy charakter prowadzonej przez nią działalności.

Otwartym pozostaje natomiast pytanie, w jakim czasie od chwili przyjęcia wniosku od abonenta oraz przekazania użytkowanych przez niego do tej pory łączy, Telekomunikacja powinna spełnić swoje zobowiązanie i dokonać podłączenia aparatu telefonicznego lub innego urządzenia abonenckiego do sieci telekomunikacyjnej w ramach wykonania umowy zmiany miejsca instalacji tego urządzenia. Bowiem pisma kierowane przez TP S.A. do abonentów będących stroną wymienionej umowy, zawierają często bardzo orientacyjne terminy wykonania niezbędnych sieci telekomunikacyjnych, w tym przyłączy abonenckich. Mając na uwadze właściwości zobowiązania Telekomunikacji, a w szczególności fakt wysokiej kapitałochłonności inwestycji telekomunikacyjnych, należy przyjąć, że wymieniony

termin zależny jest od jej możliwości finansowych (posiadanych środków własnych, dostępu do kredytów itp.), a ostatecznie wynikać powinien z posiadanych przez TP S.A. planów inwestycyjnych. Należałoby zatem oczekiwać, że abonent w chwili zawierania umowy, będzie o rzeczywistych **planach** inwestycyjnych informowany w sposób możliwie najbardziej szczegółowy. Tylko w takim przypadku abonent miałby możliwość uzyskania wiarygodnej informacji o przewidywanym terminie realizacji jego wniosku.

Udzielana zainteresowanemu abonentowi informacja powinna obejmować przy tym **możliwie dokładny** termin budowy sieci wraz z przyłączem oraz ew. konieczność partycypacji w kosztach budowy przyłączy (jeśli można spodziewać się ze powstanie lub jeśli już istnieje w danym rejonie grupa kontrahencka) bądź informację o nie przewidywaniu budowy sieci pod nowym adresem w dłuższym okresie czasu (wykraczającym poza długoterminowe plany inwestycyjne TP S.A.). Wreszcie może być i tak, że z uwagi na uwarunkowania ekonomiczne działalności w sektorze telekomunikacji stacjonarnej, w określonych rejonach kraju budowanie sieci telekomunikacyjnych, z punktu widzenia operatora sieci, jest po prostu nie opłacalne.

Jedynie w wypadku uzyskania takich informacji, abonent mógłby dokonać rzeczywistego, świadomego wyboru pomiędzy: złożeniem wniosku o zmianę miejsca zainstalowania urządzenia abonenckiego i oczekiwaniem na jego podłączenie przez Telekomunikację w wyznaczonym terminie lub złożeniem wniosku o zmianę miejsca zainstalowania urządzenia abonenckiego i przystąpieniem do grupy kontrahenckiej, współfinansującej daną inwestycję w celu przyspieszenia realizacji tego wniosku. Trzecia możliwość to rezygnacja z zawierania umowy o zmianę miejsca instalacji urządzenia abonenckiego i np. „odsprzedanie” telefonu wraz ze zbywanym mieszkaniem, czyli dokonanie cesji prawa do abonamentu (po uiszczeniu taryfowej opłaty za zmianę abonenta, która wynosi 48,80 zł brutto).

Biorąc pod uwagę hipotetyczną sytuację, w której abonent zmieniający miejsce zainstalowania telefonu miałby możliwość wyboru pomiędzy przyłączeniem do sieci telekomunikacyjnej przez TP S.A. we wskazanym przez nią i realnym terminie (mającym oparcie w rzeczywistych planach inwestycyjnych), a przyspieszeniem przyłączenia do sieci poprzez zawarcie z telekomunikacją umowy o współfinansowanie inwestycji - warunki umowy zawieranej w związku z wyborem drugiego wariantu czyli włączeniem się we współfinansowanie inwestycji, winny być adekwatne do sytuacji prawnej takiego abonenta, wynikającej z zawartej umowy o przeniesienie urządzenia abonenckiego. Warunki te powinny więc uwzględniać wcześniejsze, nieodpłatne oddanie przez abonenta jego prawa do korzystania z zajmowanych łączy telekomunikacyjnych.

Uważa się dziś powszechnie, że prawidłowe objaśnienie warunków zawieranej umowy nie tylko gwarantuje swobodę wyboru i suwerenność decyzji konsumenta, ale także chroni go przed potencjalnymi niebezpieczeństwami, na jakie, wskutek braku odpowiedniej wiedzy mógłby być narażony. Prawo do informacji jest obecnie traktowane w krajach rozwiniętych gospodarczo, w tym w krajach Unii Europejskiej, za jedno z fundamentalnych praw konsumenckich. W szczególności kolejne Rezolucje Rady Europejskiej (począwszy od 1975 r.) jak też Dyrektywy Rady Wspólnoty podkreślają prawo konsumenta do informacji⁶. Z punktu widzenia interesów abonenta, ważne jest także to, w którym momencie zostaje mu przedstawiona powyższa informacja. Biorąc pod uwagę fakt, iż od treści uzyskanej informacji zależy podjęcie przez abonenta decyzji o zawarciu lub nie zawieraniu umowy z Telekomunikacją, należałoby wymagać udzielenia tej informacji przed zawarciem umowy, a już na pewno przed nieodpłatnym oddaniem operatorowi dotychczasowych łączy

⁶ Zob. *Model prawnej ochrony konsumenta*, pod red. G. Rokickiej, Warszawa 1996, str. 88.

telekomunikacyjnych. Tymczasem Zakład Telekomunikacji w Szczecinie - Rejon w Stargardzie Szczecińskim nie udzieliwszy swoim abonentom żadnej informacji o istnieniu (lub braku) warunków technicznych pod nowym adresem zamieszkania, dokonał odbioru stacji abonenckiej Państwa D [REDAKTOWANE] (potwierdza to pismo Rejonu w Stargardzie Szczecińskim z dnia 08.07.1999 r., karta 41 akt sprawy o sygn. RPZ - 42/W/1/99/PL). Natomiast informacja o braku warunków technicznych została przedstawiona abonentom przez Rejon Poznań - Wschód w dniu 26.01.1998 r., czyli już po dokonaniu przez nich zmiany miejsca zamieszkania (karta nr 21 akt sprawy o sygn. RPZ - 42/W/1/99/PL).

Co prawda § 30 ust. 2 *Regulaminu wykonywania usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym* stanowił, iż to jednostka organizacyjna TP S.A. właściwa ze względu na miejsce przeniesienia stacji telefonicznej (czyli w przypadku Państwa D [REDAKTOWANE] Rejon Telekomunikacji Poznań Wschód) powiadamia abonenta o **przewidywanym terminie** realizacji wniosku, jednak w ocenie Urzędu, przepis ten nie zwalniał Rejonu w Stargardzie Szczecińskim z obowiązku przedstawienia abonentowi chociażby informacji **co do istnienia lub braku warunków technicznych** instalacji telefonu pod nowym adresem (nie wymaga to uzyskiwania wiedzy na temat planów inwestycyjnych w nowym Rejonie, lecz wyłącznie informacji co do aktualnego stanu faktycznego). Uzyskanie tych informacji wymagałoby skontaktowania się z Rejonem właściwym ze względu na miejsce przeniesienia stacji telefonicznej. Wydaje się, że oczekiwanie podjęcia takich właśnie działań przez jednostki organizacyjne tej samej spółki w celu zapewnienia ochrony słuszych praw konsumentów jest w pełni uzasadnione, a przy tym nie wymaga ponoszenia przez nie istotnych kosztów. W celu wymiany niezbędnych informacji, wymienione jednostki organizacyjne Telekomunikacji mogłyby bowiem nawiązać łączność za pomocą np. własnych linii telefonicznych. Warto w tu także dodać, iż zgodnie z aktualnie obowiązującym *Regulaminem świadczenia usług telefonicznych o charakterze powszechnym przez Telekomunikację Polską S.A.*, powiadomienie abonenta o przewidywanym terminie realizacji wniosku o zmianę miejsca instalacji urządzenia abonenckiego następuje w ciągu 30 dni od dnia złożenia wniosku. Tym samym rozpoczęcie biegu wymienionego terminu jest niezależne od okoliczności, że wniosek abonenta został złożony w takiej czy innej jednostce organizacyjnej TP S.A. (Rejonie Telekomunikacji).

Z kolei, jak wskazują wyniki postępowań wyjaśniających oznaczonych sygnaturą RPZ - 036/62/99/PL oraz RPZ - 036/62/99/PL, dotyczących działań Rejonów Telekomunikacji podlegających organizacyjnie Zakładowi Telekomunikacji Poznań - Miasto, termin realizacji złożonego wniosku nie tylko określany jest w sposób mało precyzyjny, ale także nie jest przez Telekomunikację dochowywany. W przypadku Pana Bogdana R [REDAKTOWANE], w odpowiedzi na wniosek o dokonanie zmiany miejsca instalacji urządzenia abonenckiego, złożony w dniu 22 czerwca 1998 r. (akta sprawy o sygnaturze RPZ - 036/63/99/PL, karta nr 18), dopiero po wyłączeniu dotychczasowego telefonu w dniu 1.07.1998 r. (karta nr 17) Telekomunikacja poinformowała, iż: „wniosek zostanie zrealizowany w ramach pojawiających się możliwości technicznych w rejonie, co planujemy na lata 1998/99” (pismo Telekomunikacji z dnia 09.07.1998 r. - karta nr 5). Pomimo ustalenia terminu realizacji wniosku, w kolejnych pismach (z dnia 18.02.1999 r. oraz 06.08.1999 r. - karta nr 6 i 7) Telekomunikacja poinformowała wyłącznie o tym, iż „z uwagi na brak sieci telekomunikacyjnej doprowadzonej do posesji, zamówienia zrealizować nie możemy” oraz że: „rozbudowa sieci i urządzeń telekomunikacyjnych na terenie Mosiny będzie prowadzona przy współudziale grupy zamawiających, którzy z własnych środków finansowych pobudują brakujące odcinki sieci telekomunikacyjnej”. Zamiast informacji o ewentualnym, bardziej dokładnym terminie wywiązania się Telekomunikacji z ciężącego na niej obowiązku wykonania we własnym zakresie postanowień zawartej umowy, poproszono abonenta o skontaktowanie się w tej

sprawie z przewodniczącym grupy kontrahenckiej (pismo z 18.02.1999 r.) a następnie ze wskazanym pracownikiem Urzędu Miasta i Gminy Mosina (pismo z 6.08.1999 r.).

Nie wywiązywania się Telekomunikacji z terminu wykonania zawartej umowy dowodzi także dokumentacja sprawy oznaczonej sygnaturą akt RPZ – 036/62/99/PL. Pani Romualda N██████, w dniu 23.10.1997 r., została poinformowana przez Telekomunikację (karta ww. akt o numerze 7), iż stworzenie warunków technicznych pozwalających na realizację wniosku o „przeniesienie” telefonu będzie możliwe po zakończeniu inwestycji telekomunikacyjnych, „co jest ujęte w programie inwestycyjnym na 1998 rok”. Wskazany termin nie został dochowany, gdyż półtora roku później (w dniu 23.04.1999 r. – karta akt nr 8) abonentkę poinformowano, że nadal „brak możliwości technicznych pozwalających na realizację zamówienia na wykonanie przyłączenia urządzenia abonenckiego z uwagi na brak przyłącza w sieci telekomunikacyjnej” oraz, że „sytuacja ulegnie poprawie po zakończeniu prac inwestycyjnych, co planowane jest w 1999 roku”. Po kolejnej interwencji abonentki, w piśmie z dnia 28.09.1999 r. (karta nr 9) Telekomunikacja zawiadomiła, iż nadal nie może zrealizować zamówienia na wykonanie przyłączenia urządzenia abonenckiego, tym razem „z uwagi na brak rezerwy w sieci kablowej”. Jednocześnie, nie wskazując żadnego (nawet orientacyjnego) terminu realizacji swych zobowiązań, Telekomunikacja złożyła abonentce propozycję zgłoszenia się do grupy kontrahenckiej, celem współfinansowania budowy niezbędnych elementów sieci telefonicznej. Z uwagi na nie przystąpienie Pani Romualdy N██████ do grupy kontrahenckiej, propozycja została przez Telekomunikację podtrzymana w piśmie z dnia 29.12.1999 r. (karta nr 17). Tym razem także nie został określony termin wykonania przyłączenia do sieci telekomunikacyjnej w ramach warunków zawartej umowy. Orientacyjny termin przyłączenia podano dopiero w kolejnym piśmie, z dnia 02.02.2000 r. (karta akt o numerze 26).

W sytuacji zaś, gdy warunki zawartych z Telekomunikacją umów gwarantują abonentom prawo pierwszeństwa w przyłączeniu do sieci przed przyłączeniem osób ubiegających się o zawarcie umowy o korzystanie z abonamentu, nie ma powodów by odmawiać im realizacji tego prawa. Zdaniem jednak Telekomunikacji, „stosowanie zasady wyrażonej w § 30 ust. 5 ww. *Regulaminy*, iż wnioski o przeniesienie stacji telefonicznych realizowane są przed wnioskami o zawarcie umów o korzystanie z abonamentu, stanowiłoby naruszenie konstytucyjnej zasady równości stron” (karta nr 13). Telekomunikacja nie dostrzega więc różnicy w sytuacji prawnej swych faktycznych abonentów, czyli osób dokonujących przenoszenia aparatu telefonicznego i w związku z tym chwilowo pozbawionych dostępu do sieci od osób, które abonentami jeszcze nie są, bowiem dopiero ubiegają się o uzyskanie prawa do abonamentu.

Osoby oczekujące na podłączenie telefonu w ramach umowy „przeniesienia” numeru mają uzasadnione prawo oczekiwać ponownego uzyskania dostępu do sieci telekomunikacyjnej, w możliwie najszybszym terminie. Aby prawo to uzyskać godzą się bowiem (o czym była już mowa powyżej) na nieodpłatne oddanie posiadanych łączy telekomunikacyjnych. W przypadku tej kategorii osób wskazać można zatem na istnienie konkretnych roszczeń, wynikających z treści stosunku zobowiązaniowego, łączącego ich z Telekomunikacją. W innej zaś sytuacji prawnej znajdują się osoby zamierzające dopiero zawrzeć z Telekomunikacją umowę o korzystanie z abonamentu - w tym przypadku nie przysługuje im ani roszczenie o podłączenie do sieci telekomunikacyjnej, ani jakiegokolwiek inne prawo podmiotowe, pozwalające żądać stworzenia odpowiednich warunków technicznych i przyłączenia do wymienionej sieci.

Przedstawiona różnica przemawia za dopuszczalnością faworyzowania abonentów dokonujących zmiany miejsca zainstalowania aparatu telefonicznego w zakresie kolejności przyłączenia do sieci telekomunikacyjnej. Bowiem zasada niedyskryminacji, wynikająca z

konstytucyjnej zasady równości stron, dotyczy wyłącznie podmiotów znajdujących się w takiej samej sytuacji prawnej.

Na skutek niedochowywania terminu realizacji umowy o zmianę miejsca instalacji telefonu jak i zasady pierwszeństwa w uzyskaniu przyłączenia do sieci telekomunikacyjnej, abonent może odnieść uzasadnione wrażenie, iż termin podłączenia do sieci telekomunikacyjnej zależy wyłącznie od swobodnego uznania Telekomunikacji i zasadniczo leży w bardzo odległej przyszłości. Tworzy to dla abonenta sytuację niepewności co do czasu oczekiwania na podłączenie. Z treści pism Telekomunikacji, kierowanych do abonentów wynika jednoznacznie (co zostało przedstawione powyżej), że odmowa przystąpienia do grupy kontrahenckiej skutkuje nie zrealizowaniem wniosku o zmianę miejsca instalacji urządzenia abonenckiego w przewidywanym terminie. Przy tym abonent znajduje się w sytuacji przymusu ekonomicznego, oczekując zrekompensowania nieodpłatnego oddania Telekomunikacji używanych uprzednio łączy, często także wobec braku alternatywnej możliwości uzyskania dostępu do sieci telekomunikacyjnej.

W takich okolicznościach, składając propozycję wniesienia wkładu finansowego do powstałej grupy kontrahenckiej, Telekomunikacja wywiera niedopuszczalną, z punktu widzenia prawa antymonopolowego, presję na abonenta. Działanie to, jako nadużycie przez podmiot dominujący zajmowanej na rynku pozycji, jest sprzeczne z art. 5 ust. 1 pkt 8 stawy antymonopolowej, gdyż udział w grupie kontrahenckiej oznacza obowiązek poniesienia przez abonenta dodatkowych kosztów, nie przewidzianych w zawartej z Telekomunikacją umowie o zmianę miejsca zainstalowania urządzenia abonenckiego. Koszty te to konieczność partycypacji w realizowanej wspólnie z Telekomunikacją inwestycji w kwocie (w przedstawionych przykładach) od 650 do 850 zł. Wymieniona kwota jest następnie zwracana abonentom poprzez potrącenie ich należności na rzecz TP S.A. z tytułu opłaty za uzyskanie dostępu do sieci telekomunikacyjnej / opłaty za zmianę miejsca instalacji urządzenia abonenckiego oraz opłat za korzystanie z usług telekomunikacyjnych.

W świetle wymienionego artykułu ustawy antymonopolowej, nie do przyjęcia jest więc stanowisko Telekomunikacji, wyrażone w piśmie skierowanym do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w toku postępowania (karta nr 14 akt o sygn. RPZ – 535-S/1/99/PL), że w razie konieczności dłuższego oczekiwania na zainstalowanie stacji telefonicznej pod nowym adresem, „do klienta należy decyzja, czy cofnąć wniosek o przeniesienie stacji telefonicznej, czy też oczekiwać na wykonanie usługi”. W sytuacji wykonania swoich zobowiązań, abonent ma prawo oczekiwać spełnienia przez Telekomunikację obowiązków leżących po jej stronie. Niejako na marginesie można dodać, że nakłanianie abonentów do udziału w powstających grupach kontrahenckich sprzeczne jest z zasadą „oddolnego” (społecznego) tworzenia tych grup. Ponadto przeczy wcześniejszym deklaracjom TP S.A., składanym w toku postępowań wyjaśniających i kontrolnych prowadzonych przez Urząd⁷ o nie ingerowaniu w samodzielność grup kontrahenckich, które z własnej woli i inicjatywy podejmują działalność inwestycyjną, leżącą bądź co bądź w zakresie statutowych zadań Telekomunikacji.

Uprzywilejowanie niektórych uczestników grupy kontrahenckiej

Uzależnienie przeniesienia urządzenia abonenckiego do nowego miejsca zamieszkania abonenta od wniesienia przez niego wkładu finansowego w rozbudowę sieci telefonicznej, nie przewidzianego w warunkach umowy o przeniesienie urządzenia abonenckiego narusza nie

⁷ W szczególności w postępowaniu kontrolnym o sygnaturze akt: RPZ - 42/W/13/98/PL. - pismo z dnia 23.03.1999 r. oznaczone symbolem DN/98.

tylko art. 5 ust. 1 pkt 8 ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów, lecz w przedstawionym stanie faktycznym narusza także art. 5 ust. 1 pkt 3 tej ustawy. Proponowanie przez Telekomunikację abonentom dokonującym „przeniesienia” urządzeń abonenckich udziału w istniejącej na danym terenie grupie kontrahenckiej finansującej z własnych środków rozbudowę sieci telekomunikacyjnej, na takich samych zasadach jak członkowie tej grupy będący osobami ubiegającymi się o uzyskanie abonamentu, skutkuje bowiem nieuzasadnionym uprzywilejowaniem tych ostatnich.

Wynika to z porównania sposobu rozliczania udziału finansowego, wnoszonego na poczet kosztów inwestycji przez osoby ubiegające się o uzyskanie abonamentu ze sposobem rozliczania udziału członków grupy, którzy są abonentami Telekomunikacji dokonującymi zmiany miejsca zainstalowania urządzenia abonenckiego, a którzy uczestniczą w finansowaniu inwestycji na takich samych zasadach jak ci pierwsi. Finansowanie inwestycji telekomunikacyjnej poprzez udział w grupie kontrahenckiej polega na wybudowaniu, ze środków pochodzących od członków grupy, niezbędnych elementów sieci telekomunikacyjnej, które następnie zostają przekazane na majątek Telekomunikacji. W ten sposób członkowie grupy kontrahenckiej udzielają Telekomunikacji swego rodzaju „kredytu”, rozliczanego w postaci darmowych usług telekomunikacyjnych, świadczonych na ich rzecz przez Telekomunikację (po uprzednim potrąceniu opłaty za uzyskanie dostępu do sieci telekomunikacyjnej) przez okres maksymalnie 4 lat od chwili podpisania przez wymienioną spółkę indywidualnych umów z abonentami. Tym samym kredyt udzielany jest nie tylko na czas trwania inwestycji, lecz maksymalnie na okres 4 lat po zakończeniu prac budowlanych i instalacyjnych.

W przypadku wniesienia udziałów w równej wysokości zarówno przez osoby ubiegające się o uzyskanie abonamentu jak i przez abonentów dokonujących zmiany miejsca zainstalowania urządzenia abonenckiego, osoby należące do pierwszej kategorii udzielają „kredytu” o większej wartości niż „kredyt” udzielany przez osoby należące do drugiej z wymienionych grup. Przyjmując, że udział ten wynosi 850 zł, po potrąceniu taryfowej opłaty za uzyskanie dostępu do sieci telekomunikacyjnej w wysokości 561,20 zł z wkładu wniesionego przez członka grupy kontrahenckiej należącego do pierwszej grupy, wysokość „kredytu” rozliczanego w „impulsach” wynosi 288,80 zł, co wynika z następującego równania:

$$850 \text{ zł} - 561,2 \text{ zł} = 288,80 \text{ zł}$$

Jednocześnie osoby, które zawarły z Telekomunikacją umowę o zmianę miejsca zainstalowania urządzenia abonenckiego, wnosząc wkład tej samej wysokości co osoby wymienione wyżej (850 zł), udzielają Telekomunikacji „kredytu” w wysokości aż 667 zł, gdyż ich należność (wraz z podatkiem VAT), potrącana w chwili podłączenia do sieci telekomunikacyjnej pod nowym adresem zamieszkania, wynosi 183 zł (taryfową opłatę za uzyskanie dostępu do sieci telekomunikacyjnej osoby te uiściły wcześniej, wraz z podłączeniem urządzenia abonenckiego pod poprzednim adresem zamieszkania). Przedstawia to równanie:

$$850 \text{ zł} - 183 \text{ zł} = 667 \text{ zł}$$

Tym samym, abonenci należący do drugiej z wyróżnionych kategorii ponoszą wyższy koszt partycypacji w kosztach ponoszonych przez grupę kontrahencką, w porównaniu do osób należących do pierwszej kategorii. Udzielają bowiem Telekomunikacji o ponad 100%

wyższego „kredytu” (667 zł w stosunku do 288,80 zł), rozliczanego zgodnie z przedstawionymi powyżej zasadami przyjętymi przez Telekomunikację. Wynika to z faktu, że taryfowa opłata za dokonanie zmiany miejsca zainstalowania urządzenia abonenckiego jest niższa od taryfowej opłaty za uzyskanie dostępu do sieci. Jednak, jak zostało to już zauważone, ta druga opłata także jest uiszczana przez abonenta dokonującego „przeniesienia” urządzenia abonenckiego, tyle że nieco wcześniej - w chwili podpisania z Telekomunikacją umowy o świadczenie usług telefonicznych i uzyskania w ten sposób dostępu do sieci telekomunikacyjnej pod poprzednim adresem zamieszkania.

Przedstawiona różnica świadczy o różnym traktowaniu abonentów, w zależności od tego, czy muszą współfinansować rozbudowę sieci telekomunikacyjnej w ramach starań o uzyskanie nowego numeru telefonu, czy też starają się o tzw. „przeniesienie” urządzenia abonenckiego. **Argument ten potwierdza zarzut stosowania przez Telekomunikację praktyki z art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów** (nadużywanie dominującej pozycji na rynku sprzedaży towarów w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorców lub innych podmiotów) w sytuacji, gdy zaangażowanie finansowe abonentów ubiegających się o przeniesienie urządzenia abonenckiego, uczestniczących w grupie kontrahenckiej, ma taką samą wysokość jak udział pozostałych członków grupy. W analogiczny sposób Sąd Antymonopolowy ocenił postępowanie zakładu energetycznego, w wyroku z dnia 21 stycznia 1994 roku⁸. Jak stwierdził bowiem Sąd Antymonopolowy, w następstwie odmowy udzielenia odpowiedniej obniżki w opłatach za energię elektryczną na rzecz spółdzielni mieszkaniowej, która nieodpłatnie przekazała zakładowi energetycznemu sieci i urządzenia energetyczne wybudowane jej kosztem i staraniem, doszło do nierównoprawnego traktowania spółdzielni mieszkaniowej w porównaniu z innymi odbiorcami, którym energia elektryczna jest dostarczana bez żądania świadczeń wymaganych od spółdzielni. Tym samym naruszony został art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy antymonopolowej.

Nie można więc zgodzić się z argumentami Telekomunikacji, podniesionymi w toku postępowania, że „prawa wnioskodawców do zawarcia umów muszą być równe z uwagi na fakt, iż każdy z nich dla realizacji umów wnosi wkład własny” (karta nr 13, sygn. akt: RPZ - 535-S/1/99/PL). Rzecz bowiem w tym, aby wnoszony wkład własny (udział finansowy) odpowiadał sytuacji prawnej każdej z osób zainteresowanych podłączeniem do sieci telekomunikacyjnej a uczestniczących w inwestycji wspólnej. Jak zostało to bowiem zauważone, zupełnie inna jest sytuacja osób zainteresowanych uzyskaniem abonamentu, inna - osób oczekujących na ponowne uzyskanie dostępu do sieci. Dla sytuacji tej istotna jest ponadto, dająca się realnie ustalić, wartość oddawanych przez abonenta łączny telefonicznych.

Z uwagi na fakt, iż (zasadniczo) każde urządzenie telekomunikacyjne posiadające swój numer w centrali korzysta z indywidualnych par kabli, łączących to urządzenie z centralą abonencką - Telekomunikacja może przy pomocy wymienionych kabli, zwalnianych przez abonenta zawierającego umowę „przeniesienia” telefonu, dokonać podłączenia do sieci kolejnego abonenta. W związku z tym ponownie inkasuje taryfową opłatę przyłączeniową. Również z punktu widzenia abonenta, oddawany numer telefoniczny (dostęp do sieci) ma wymierną wartość rynkową. Wartość tę można przedstawić wskazując na rozwiązanie alternatywne w stosunku do zawierania umowy „przeniesienia” telefonu i w konsekwencji nieodpłatnego oddawania Telekomunikacji dotychczasowego numeru. Rozwiązanie to polega na zbyciu dotychczas zajmowanego lokalu wraz z telefonem i przeniesieniu prawa do abonamentu na inną osobę po uiszczeniu opłaty w wysokości 48.80 zł. Możliwość uzyskania

⁸ sygn. akt: XVII Amr 40/93.

wymiernej różnicy w cenie zbywanego lokalu z telefonem w porównaniu do ceny lokalu (mieszkania) bez telefonu jest faktem powszechnie znanym.

Jak wynika z przeprowadzonych przez UOKiK postępowań dowodowych, Telekomunikacja nie proponuje jednak warunków uczestnictwa w inwestycji wspólnej, adekwatnych do sytuacji abonenta. Jej wskazówki adresowane do osób dokonujących zmiany miejsca zainstalowania aparatu nie pozostawiają wątpliwości: należy zwrócić się do powstającej w danym rejonie lub już utworzonej grupy kontrahenckiej, zapisać się do tej grupy i w jej ramach współuczestniczyć w realizowaniu inwestycji. W żadnym ze zbadanych przypadków ze strony TP S.A. nie padła propozycja odrębnego uregulowania statusu abonentów „z przeniesienia”. Tymczasem, z uwagi na pełną samodzielność organizacyjną grup kontrahenckich, działających zwykle w formie stowarzyszeń (niezależność od Telekomunikacji w zakresie ustroju wewnętrznego i zasad przyznawania członkostwa) jak i samorządność tych grup (o zasadach funkcjonowania grupy decydują jej członkowie - bezpośrednio lub pośrednio), nie można oczekiwać, że dana grupa kontrahencka z własnej inicjatywy zastosuje odrębne zasady partycypacji w kosztach dla określonych abonentów, z uwagi na określone stosunki prawne pomiędzy tymi abonentami a Telekomunikacją.

*

Mając na uwadze przytoczone argumenty, w celu wykonania niniejszej decyzji, Telekomunikacja Polska S.A. winna dochować warunków umów zawartych z jej abonentami dokonującymi „przeniesienia” urządzenia abonenckiego, a w szczególności zapewnić przyłączenie do sieci telekomunikacyjnej na warunkach określonych w regulaminie obowiązującym w chwili przyjmowania wniosków o dokonanie zmiany miejsca zainstalowania urządzenia abonenckiego (w szczególności z zachowaniem prawa pierwszeństwa przyłączenia do sieci tych abonentów, którzy zawarli umowę pod rządami *Regulaminu wykonywania usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym przez Telekomunikację Polską S.A.*). W przypadku umów o „przeniesienie” urządzenia abonenckiego, zawartych po wejściu w życie nowego *Regulaminu świadczenia usług telefonicznych o charakterze powszechnym przez Telekomunikację Polską S.A.* (z dnia 1 grudnia 1998 roku), Telekomunikacja powinna zadbać - realizując ewentualne umowy o współfinansowaniu inwestycji - o zagwarantowanie abonentom „z przeniesienia” udziału w takich przedsięwzięciach na warunkach korespondujących z ich prawami, wynikającymi z zawartej umowy. W szczególności chodzi o to, by wnoszony przez nich wkład finansowy nie był realnie wyższy od wkładu członka grupy ubiegającego się o uzyskanie abonamentu. Jak zostało to już wcześniej podniesione, Telekomunikacja nie może stawiać osób „z przeniesienia” wobec konieczności negocjowania z grupą kontrahencką warunków partycypacji w kosztach inwestycji.

*

Zgodnie z treścią art. 14 ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej, w decyzjach wydanych na podstawie art. 8 ust. 1 organ ochrony konkurencji i konsumentów może wymierzyć karę pieniężną w wysokości do 100% przychodu ukaranego przedsiębiorcy, płatną do budżetu państwa. Przychodem, w rozumieniu art. 2 pkt 10 ustawy antymonopolowej, jest 1/12 przychodu uzyskanego w roku podatkowym poprzedzającym dzień wydania decyzji, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych.

Jak ustalono (na podstawie rachunku zysków i strat TP S.A. za rok 1999; karta nr 30 akt o sygn. RPZ - 535-S/99/PL), Telekomunikacja osiągnęła w roku 1999 przychód w wysokości **12.384.084.000 zł**. Kara wymierzona w wysokości maksymalnej, zgodnie z

powołanymi przepisami, wynosiłaby zatem **1.032.007.000 zł**. Organ wymierzył jednak karę w wysokości **500.000 zł (słownie: pięćset tysięcy złotych)**, co stanowi około 0,05% jej wysokości maksymalnej.

Zgodnie z poglądami doktryny, ograniczenie się jedynie do wydania decyzji nakazującej zaniechanie stosowania praktyk monopolistycznych jest sankcją mało dotkliwą, nie mającą dostatecznie silnego waloru prewencyjnego, przeciwdziałającego stosowaniu w przyszłości podobnych praktyk⁹. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, nakładając na Telekomunikację karę pieniężną w wysokości 500.000 zł uznał, iż taka jej wysokość odpowiada dotychczasowej linii orzeczniczej i polityce Urzędu, akcentującej pierwszeństwo edukacyjnego oddziaływania na przedsiębiorców przed oddziaływaniem represyjnym. Kary tej nie można uznać za zbyt surową - pod uwagę wzięte zostały bowiem możliwości finansowe przedsiębiorcy. Wysokość dochodu Telekomunikacji, wynikająca z rachunku zysków i strat spółki za rok 1999 to kwota **1.079.248.000 złotych** (jeden miliard siedemdziesiąt dziewięć milionów dwieście czterdzieści osiem tysięcy złotych).

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji. Od niniejszej decyzji strona ma prawo wniesienia odwołania do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Antymonopolowego, w terminie dwóch tygodni od jej doręczenia, za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatura w Poznaniu. Karę pieniężną należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP 0/0 Warszawa 10101010-7878-223-1, w terminie 7 dni od daty uprawomocnienia się decyzji.

z up. PREZESA URZĘDU
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DYREKTOR DELEGATURY W POZNANIU

Edward Stawicki

Otrzymują:

Telekomunikacja Polska S.A.
Dyrekcja Okręgu
ul. Kościuszki 77
60-941 Poznań

Departament Prawny
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w Warszawie

a/a

⁹ S. Gronowski: *Ustawa antymonopolowa. Komentarz*. Warszawa 1999, str. 402.